

БІЛОУС О. П.аспірант кафедри міжнародного та
європейського права
факультету права та міжнародних
відносин(Державний університет «Київський
авіаційний інститут»)

УДК 341.231.14

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.3.2.76>**КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАХОДИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ
ЛЮДЬМИ: ПРАВОЗАХИСНИЙ ВИМІР ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ**

У статті здійснено всебічний та комплексний аналіз Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року як одного з найважливіших міжнародно-правових актів, спрямованих на боротьбу з торгівлею людьми та захист її жертв. Розкрито концептуальну основу Конвенції, що поєднує правозахисний, гуманітарний та кримінально-правовий підходи, а також визначає чотири ключові засади – запобігання, захист, переслідування та партнерство. Зазначено, що документ ґрунтується на підході, заснованому на правах людини, та виходить за межі мінімальних стандартів, встановлених іншими міжнародними договорами, зокрема Палермським протоколом 2000 року до Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності.

Особливу увагу приділено аналізу положень Конвенції, які встановлюють механізми реалізації прав жертв торгівлі людьми. Розглянуто зміст статті 10 щодо ідентифікації жертв, що передбачає залучення кваліфікованих фахівців, міжвідомчу співпрацю та гарантії недопущення вислання осіб до завершення процесу офіційного визнання їх статусу. Проаналізовано статтю 12, яка формує систему соціального, медичного та психологічного захисту, забезпечує право на переклад, правову допомогу та доступ до освіти дітей-жертв. Розкрито зміст статті 14, що гарантує право на поновлюваний дозвіл на проживання як важливий інструмент гуманітарного та процесуального захисту постраждалих.

Наголошено на значенні міжнародного співробітництва та гендерної рівності як фундаментальних принципів ефективної протидії торгівлі людьми. Зроблено висновок, що Конвенція Ради Європи стала основою формування сучасної європейської системи боротьби з торгівлею людьми, сприяючи гармонізації національного законодавства, посиленню інституційних механізмів захисту та підвищенню рівня дотримання прав людини у державах-учасниках.

Ключові слова: торгівля людьми; Рада Європи; міжнародне співробітництво; протидія торгівлі людьми; жертви торгівлі людьми; ідентифікація жертв торгівлі людьми.

Bilous O. P. Council of Europe convention on action against trafficking in human beings: human rights dimension and mechanisms of implementation

The article provides a comprehensive analysis of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (2005) as one of the most significant international legal instruments aimed at combating human trafficking and protecting its victims. The conceptual foundation of the Convention is examined, which integrates human rights, humanitarian, and criminal law approaches, and defines four key pillars – prevention, protection, prosecution, and partnership. It is noted

that the Convention is based on a human rights-oriented approach and goes beyond the minimum standards established by other international instruments, in particular the 2000 Palermo Protocol to the UN Convention against Transnational Organized Crime.

Special attention is given to the provisions of the Convention that establish mechanisms for the implementation of victims' rights. The content of Article 10 on victim identification is analyzed, emphasizing the involvement of qualified professionals, interagency cooperation, and guarantees against removal before official recognition of victim status. Article 12 is examined as forming a system of social, medical, and psychological protection, ensuring the right to translation, legal assistance, and access to education for child victims. Article 14 is analyzed as guaranteeing the right to a renewable residence permit, which serves as an essential instrument of humanitarian and procedural protection for victims.

The study highlights the importance of international cooperation and gender equality as fundamental principles of effective action against human trafficking. It concludes that the Council of Europe Convention has become a cornerstone in shaping the modern European system of combating human trafficking, promoting the harmonization of national legislation, strengthening institutional protection mechanisms, and enhancing respect for human rights in member states.

Key words: *human trafficking; Council of Europe; international cooperation; combating human trafficking; victims of human trafficking; identification of victims of human trafficking.*

Постановка проблеми. Торгівля людьми є однією з найбільш небезпечних форм організованої злочинності та водночас одним із найтяжчих порушень прав людини у сучасному світі. Це явище має складний соціально-економічний і правовий характер, охоплюючи як внутрішньодержавні, так і транснаціональні процеси, що супроводжуються експлуатацією, насильством, обманом та приниженням людської гідності. Зростання масштабів торгівлі людьми у Європі та світі свідчить про недостатню ефективність існуючих механізмів її попередження та подолання, а також про необхідність формування нових, більш комплексних підходів до протидії цьому явищу.

Попри наявність міжнародно-правових актів, зокрема Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності та Палермського протоколу 2000 року, практика свідчить, що державам часто бракує ефективних інструментів для належної ідентифікації жертв, захисту їхніх прав, координації дій компетентних органів і забезпечення належного переслідування злочинців. У цьому контексті особливого значення набуває Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року, яка вперше на рівні міжнародного права закріпила підхід, заснований на правах людини, поставивши у центр уваги не лише кримінально-правовий, а й гуманітарний вимір проблеми.

Сучасна наукова й правозастосовна практика засвідчує необхідність поглибленого аналізу положень цієї Конвенції, їх співвідношення з іншими міжнародними документами, а також оцінки її впливу на розвиток національних правових систем у сфері захисту жертв торгівлі людьми. Вивчення правових, інституційних і соціальних аспектів реалізації Конвенції має не лише теоретичне, а й значне практичне значення для вдосконалення державної політики у сфері протидії торгівлі людьми та забезпечення дотримання міжнародних стандартів у галузі прав людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика протидії торгівлі людьми є предметом численних досліджень у сфері міжнародного права, прав людини та кримінології. Науковці та міжнародні організації приділяють увагу питанням визначення правової природи цього явища, удосконалення механізмів захисту жертв, а також підвищенню ефективності міжнародних інструментів у цій сфері. Окремі роботи присвячені гендерним аспектам торгівлі людьми, правам дітей-жертв, а також ролі міждержавного співробітництва

у протидії цьому злочину. Водночас комплексний аналіз положень Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року та оцінка її впливу на розвиток європейських правових стандартів захисту жертв залишаються недостатньо висвітленими, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Отже, **мета статті** полягає в аналізі міжнародно-правових засад протидії торгівлі людьми крізь призму положень Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року, з'ясуванні її концептуальних особливостей, структури та основних принципів, а також у визначенні ролі цього документа у формуванні сучасних європейських стандартів захисту прав людини. Особлива увага приділяється дослідженню правозахисного підходу Конвенції, механізмів ідентифікації та захисту жертв, а також забезпеченню гендерної рівності, захисту прав дітей і розвитку міжнародного співробітництва у цій сфері.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на сукупності загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, що забезпечили комплексний аналіз проблеми протидії торгівлі людьми в міжнародно-правовому вимірі. Використано діалектичний метод для розкриття сутності торгівлі людьми як соціально-правового явища у процесі його розвитку; системно-структурний метод – для дослідження змісту та внутрішньої логіки положень Конвенції Ради Європи; порівняльно-правовий метод – для зіставлення норм Конвенції з положеннями Палермського протоколу та інших міжнародних актів; формально-юридичний метод – для тлумачення нормативного змісту статей Конвенції; метод аналізу і синтезу – для узагальнення підходів Ради Європи до захисту прав жертв торгівлі людьми. Така методологічна база дала змогу забезпечити цілісність дослідження та виявити особливості Конвенції як сучасного інструменту міжнародного захисту прав людини.

Виклад основного матеріалу. Торгівля людьми є однією з найсерйозніших проблем сучасної Європи. Щороку тисячі осіб – переважно жінки та діти – стають жертвами торгівлі з метою сексуальної експлуатації чи інших форм примусового використання, як у межах власних держав, так і за кордоном. Усі наявні показники свідчать про зростання кількості постраждалих осіб. Необхідність активних дій у сфері протидії торгівлі людьми привертає міжнародну увагу, адже це явище становить загрозу правам людини та основоположним цінностям демократичного суспільства. Саме тому боротьба з цим тривалим і системним порушенням людської гідності є одним із ключових напрямів діяльності Ради Європи у сфері захисту прав людини.

Торгівля людьми, що супроводжується поневоленням та експлуатацією жертв, є сучасною формою давньої світової работоргівлі. Вона розглядає людину як товар, який можна купити, продати чи використати для примусової праці – найчастіше у сфері секс-індустрії, але також у сільському господарстві, нелегальних майстернях або інших галузях, де люди працюють за мізерну винагороду чи взагалі без оплати. Більшість виявлених жертв торгівлі людьми становлять жінки, однак чоловіки також можуть ставати її об'єктами. Значна частина потерпілих – це молодь і діти, які, намагаючись забезпечити хоча б мінімальні засоби для існування, стають жертвами експлуатації, обману та жорстокості.

Для забезпечення ефективної протидії торгівлі людьми необхідно застосовувати комплексний, міждисциплінарний підхід, який поєднує попередження злочину, захист прав жертв та притягнення винних до відповідальності, а також передбачає гармонізацію національного законодавства і забезпечення його єдиного та дієвого застосування [1].

У той же час варто вказати, що торгівля людьми є глобальним явищем, що може мати як внутрішньодержавний, так і транснаціональний характер. Вона часто пов'язана з організованою злочинністю, для якої є одним із найприбутковіших видів незаконної діяльності. Відповідно до Пояснювального звіту до Конвенції торгівля людьми посідає третє місце серед найбільш прибуткових нелегальних сфер діяльності у світі, поступаючись лише торгівлі зброєю та наркотиками [2].

З огляду на зростання масштабів торгівлі людьми та її транснаціональний характер, Рада Європи визнала необхідність створення всеохопного міжнародно-правового інструменту, спрямованого не лише на кримінальне переслідування винних, а й на захист прав

постраждалих осіб і профілактику цього явища. Прийняття Конвенції про заходи щодо протидії торгівлі людьми стало логічним продовженням попередніх зусиль організації у сфері захисту прав людини та водночас важливим етапом у розвитку європейських стандартів у цій галузі. Конвенція формує системний і комплексний підхід, що поєднує юридичні, соціальні та інституційні механізми боротьби з торгівлею людьми. Її преамбула та перша стаття визначають загальні засади та цілі, на яких ґрунтується вся структура документа.

Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми була ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 3 травня 2005 року як результат послідовних ініціатив цієї організації у сфері боротьби з торгівлею людьми. Документ було відкрито для підписання 16 травня 2005 року, а чинності він набув 1 лютого 2008 року після ратифікації десятима державами.

Спираючись на вже існуючі міжнародно-правові акти, Конвенція Ради Європи водночас виходить за межі мінімальних стандартів, визначених попередніми документами, та посилює систему захисту прав осіб, які стали жертвами торгівлі людьми. Її концептуальна основа ґрунтується на моделі чотирьох основних принципів, що охоплюють: попередження торгівлі людьми (prevention), захист постраждалих осіб (protection), переслідування та покарання винних (prosecution), а також партнерство між державами та інституціями для забезпечення узгоджених дій (partnerships).

Стаття 1 Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми визначає основні цілі цього міжнародного договору. Насамперед, Конвенція спрямована на запобігання та боротьбу з торгівлею людьми із забезпеченням принципу гендерної рівності. Другим ключовим завданням є захист прав людини осіб, які стали жертвами торгівлі людьми, шляхом формування всеохопної системи захисту, допомоги та підтримки жертв і свідків, а також забезпечення ефективного розслідування злочинів та притягнення винних до відповідальності. Третью метою Конвенції є сприяння міжнародному співробітництву у сфері протидії торгівлі людьми, що має фундаментальне значення для боротьби з цим транснаціональним явищем. Для забезпечення належного виконання положень Конвенції державами-учасниками передбачено спеціальний механізм моніторингу, який контролює ефективність реалізації її норм і сприяє підвищенню стандартів захисту прав людини на національному рівні [3].

У межах реалізації зазначених цілей Конвенції акцентується увага на необхідності запровадження ефективних заходів як для запобігання, так і для боротьби з торгівлею людьми, водночас підкреслюючи важливість урахування специфічних потреб жертв незалежно від того, чи йдеться про жінок, дітей чи чоловіків. Конвенція виходить із розуміння, що протидія торгівлі людьми неможлива без забезпечення принципу гендерної рівності та застосування підходу, заснованого на правах дитини, щодо неповнолітніх постраждалих.

Під гендерною рівністю у контексті Конвенції слід розуміти рівну видимість, участь і можливості для представників обох статей у всіх сферах суспільного та приватного життя. Цей принцип не заперечує відмінностей між жінками й чоловіками, а передбачає визнання їхньої взаємодоповнюваності та рівної соціальної цінності. Забезпечення рівності означає не лише заборону дискримінації за ознакою статі, а й необхідність застосування позитивних заходів для досягнення фактичної рівності між жінками та чоловіками. Особлива увага приділяється підтримці політик, спрямованих на захист жінок, які є більш вразливими до практик, що кваліфікуються як катування, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження – зокрема фізичне насильство, зґвалтування, каліцтво жіночих статевих органів чи торгівля з метою сексуальної експлуатації [4].

У той же час особлива увага звертається на вирішальне значення міжнародного співробітництва у протидії торгівлі людьми. Конвенція підкреслює, що лише об'єднання зусиль держав може забезпечити ефективні результати, адже ізольовані національні заходи не здатні подолати транснаціональний характер торгівлі людьми. Конвенція розглядає співпрацю не лише у кримінально-правовій площині, а й у сферах профілактики, допомоги та захисту жертв, спрямовуючи увагу на необхідність узгоджених дій країн походження, транзиту та

призначення. Такий підхід утверджує принцип спільної відповідальності держав у боротьбі з торгівлею людьми та зміцнює міжнародну систему захисту прав людини.

Важливо також проаналізувати сферу застосування Конвенції. Так, відповідно до статті 2 Конвенція має універсальний характер застосування, охоплюючи усі форми торгівлі людьми – як внутрішньодержавні, так і транснаціональні, незалежно від того, чи пов'язані вони з організованою злочинністю.

У цьому аспекті варто звернути увагу на три елементи. По-перше, сфера застосування Конвенції поширюється на всі форми торгівлі людьми, незалежно від того, ким є жертва – жінкою, чоловіком чи дитиною. Такий підхід відображає принцип всеосяжності захисту, що ґрунтується на визнанні рівної вразливості всіх категорій осіб перед експлуатацією [5].

По-друге, розробники Конвенції прагнули чітко підкреслити, що її дія поширюється як на внутрішньодержавну, так і на транснаціональну торгівлю людьми, незалежно від зв'язку з організованою злочинністю. У цьому аспекті Конвенція має ширший обсяг регулювання, ніж Палермський протокол 2000 року до Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Зокрема, відповідно до статті 1 Палермського протоколу його норми застосовуються *mutatis mutandis* у межах положень Конвенції ООН, а стаття 3 Конвенції ООН визначає, що її дія обмежується злочинами транснаціонального характеру, які вчиняються організованими злочинними групами [6]. Натомість Конвенція Ради Європи у статті 2 виходить за ці рамки, встановлюючи, що її положення застосовуються навіть тоді, коли торгівля людьми має внутрішній характер і не пов'язана з діяльністю організованих злочинних угруповань [7].

По-третє, у випадках транснаціональної торгівлі людьми Конвенція охоплює як жертв, які перебувають на території держави легально, так і тих, хто перебуває нелегально. Практика свідчить, що потерпілі можуть бути незаконно переміщені через кордон, або ж вони в'їжджають легально – наприклад, як туристи, майбутні подружжя, артисти, домашні працівники, няні чи шукачі притулку – залежно від національного законодавства конкретної держави. Конвенція застосовується до обох категорій осіб, забезпечуючи єдиний стандарт захисту.

Конвенція також надає чітке й комплексне визначення поняття «торгівля людьми», яке охоплює весь ланцюг дій, спрямованих на експлуатацію особи. Так, під торгівлею людьми розуміється вербування, перевезення, передача, переховування або одержання осіб шляхом застосування погроз, сили чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою чи уразливим становищем, а також надання або отримання вигод для отримання згоди особи, яка контролює іншу людину, з метою її експлуатації (стаття 4 Конвенції) [8].

Під поняттям експлуатації Конвенція розуміє, як мінімум, використання проституції інших осіб чи інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю чи надання послуг, рабство або подібні до рабства практики, підневільний стан, а також вилучення органів. Такий підхід відображає широке бачення феномену торгівлі людьми як складного соціально-правового явища, яке поєднує елементи злочину проти особистості, порушення прав людини та сучасної форми рабства.

Варто вказати, що визначення торгівлі людьми, закріплене у статті 4 Конвенції, не є першим міжнародно-правовим формулюванням цього явища. Ще до її прийняття Рекомендація № R(2000)11 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів протидії торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації містила подібне визначення, однак його зміст був обмежений виключно випадками торгівлі людьми у сфері сексуальної експлуатації [9].

З метою підвищення ефективності боротьби з торгівлею людьми та забезпечення захисту її жертв надзвичайно важливо, щоб держави користувалися єдиним, узгодженим на міжнародному рівні визначенням цього явища. Саме тому формулювання, наведене в статті 4 Конвенції, повністю відповідає статті 3 Палермського протоколу 2000 року [10]. Аналогічно, пункти (b)–(d) статті 4 Конвенції дублюють відповідні пункти (b)–(d) статті 3

Протоколу. Таким чином, Конвенція Ради Європи органічно інтегрує положення Палермського протоколу, створюючи послідовну та узгоджену міжнародно-правову систему визначення поняття «торгівля людьми», що забезпечує однакове розуміння цього явища в європейському та глобальному контекстах.

У той же час підхід, заснований на дотриманні прав людини, є одним із ключових нововведень Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми. Це перший міжнародно-правовий інструмент, який системно застосовує права людини як концептуальну основу боротьби з торгівлею людьми. Конвенція покладає на держави-учасниці обов'язки щодо запобігання торгівлі людьми, створення всеохоплюючої системи захисту та допомоги жертвам і свідкам, а також забезпечення ефективного розслідування та притягнення винних до відповідальності.

Так, документ передбачає комплекс прав для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, серед яких право бути визнаними жертвами, отримувати допомогу у процесі реабілітації, право на період відновлення та роздумів, право на поновлюваний дозвіл на проживання, а також право на компенсацію завданої шкоди. Такий підхід підкреслює, що жертва перебуває у центрі системи захисту, а держави несуть відповідальність не лише за переслідування злочинців, але й за гарантування гідності, безпеки та відновлення прав постраждалих осіб. Проаналізуємо окремі з цих прав більш детально.

Ідентифікація жертв торгівлі людьми є одним із ключових елементів системи захисту, передбаченої Конвенцією. Відповідно до статті 10 кожна держава-учасниця зобов'язана забезпечити, щоб компетентні органи мали у своєму складі підготовлених і кваліфікованих фахівців, здатних виявляти жертв торгівлі людьми, у тому числі дітей, надавати їм необхідну допомогу та взаємодіяти з іншими відповідними органами та організаціями, що забезпечують їх підтримку. Такий міжвідомчий підхід має гарантувати належну процедуру ідентифікації, яка враховує вразливе становище жінок і дітей, а у відповідних випадках дає можливість отримати дозвіл на проживання відповідно до статті 14 Конвенції [11].

Конвенція також зобов'язує держави вжити законодавчі або інші нормативні заходи, необхідні для ефективної ідентифікації жертв, у співпраці з іншими державами та неурядовими організаціями, що надають допомогу постраждалим. Якщо існують обґрунтовані підстави вважати, що певна особа є жертвою торгівлі людьми, така особа не може бути вислана з території держави до завершення процесу офіційного визнання її статусу жертви відповідно до статті 18 Конвенції. Крім того, на цьому етапі держава повинна гарантувати надання допомоги, передбаченої у пунктах 1 і 2 статті 12.

Конвенція Ради Європи встановлює чіткі стандарти забезпечення гідного рівня життя жертв торгівлі людьми, спрямовані на гарантування їхнього виживання, безпеки та відновлення після пережитої експлуатації. Держави-учасниці зобов'язані забезпечити постраждалим належні умови для існування, зокрема шляхом надання безпечного та придатного для проживання житла, психологічної підтримки та матеріальної допомоги.

Серед першочергових заходів передбачено також доступ до невідкладної медичної допомоги, що є необхідним для охорони здоров'я жертв, які часто перебувають у фізичному чи психологічному виснаженні. Конвенція гарантує право на послуги перекладу та тлумачення, якщо це потрібно для ефективного спілкування з органами влади, а також консультування й інформування постраждалих щодо їхніх прав і доступних форм допомоги мовою, яку вони розуміють.

Особлива увага приділяється забезпеченню реалізації прав та інтересів жертв на всіх етапах кримінального провадження проти осіб, причетних до торгівлі людьми. Крім того, Конвенція встановлює обов'язок держав забезпечити доступ дітей-жертв до освіти, що розглядається як ключовий елемент їхньої соціальної інтеграції та реабілітації. Таким чином, положення статті 12 Конвенції формують цілісну систему соціального, правового та гуманітарного захисту жертв торгівлі людьми, спрямовану на відновлення їхньої гідності, автономії та права на розвиток.

Особливе місце у системі захисту відведено дітям-жертвам торгівлі людьми. Якщо вік особи неможливо достеменно встановити, але існують підстави вважати, що вона є дитиною, така особа вважається дитиною доти, доки не буде доведено протилежне, і має право на застосування спеціальних заходів захисту. У разі виявлення дитини без супроводу, держава зобов'язана призначити їй законного представника або опікуна, який діятиме в найкращих інтересах дитини, встановити її особу та громадянство, а також, якщо це відповідає її інтересам, вжити заходів для розшуку сім'ї [12].

Отже, стаття 10 Конвенції формує багаторівневий механізм ідентифікації жертв, який ґрунтується на принципах людяності, недискримінації та найкращого забезпечення інтересів дитини. Ці положення є фундаментальними для реалізації підходу, заснованого на правах людини, і становлять одну з найважливіших гарантій ефективного захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Також варто вказати, що стаття 14 Конвенції встановлює важливий правовий механізм – право жертв торгівлі людьми на отримання поновлюваного дозволу на проживання. Такий дозвіл може надаватися у двох випадках: коли перебування постраждалої особи є необхідним з огляду на її особисту ситуацію, або коли дозвіл потрібен для співпраці з компетентними органами у процесі розслідування чи судового провадження. У випадку з дітьми-жертвами дозвіл видається відповідно до принципу найкращих інтересів дитини і може бути поновлений за тих самих умов. Конвенція також передбачає, що надання або відмова у продовженні дозволу регулюється внутрішнім законодавством держави, однак має здійснюватися з дотриманням прав людини та без шкоди для права на притулок. Таким чином, стаття 14 поєднує гуманітарний і процесуальний підходи, спрямовані на забезпечення стабільності правового статусу жертв та ефективність їхнього захисту.

Висновки. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми є ключовим міжнародно-правовим інструментом, який заклав засади комплексного, гуманітарного та правозахисного підходу до боротьби з цим явищем. Її норми не лише розширюють мінімальні стандарти, визначені міжнародним правом, а й формують цілісну систему, спрямовану на попередження торгівлі людьми, ефективну ідентифікацію та захист жертв, забезпечення гендерної рівності й урахування найкращих інтересів дитини. Конвенція утверджує принцип спільної відповідальності держав у протидії торгівлі людьми та сприяє розвитку єдиних європейських стандартів у сфері захисту прав людини, роблячи акцент на гідності, безпеці та реінтеграції постраждалих осіб.

Список використаних джерел:

1. Council of Europe. (2000, May 19). Recommendation No. R(2000)11 of the Committee of Ministers to member States on action against trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation. <https://rm.coe.int/16804fda79>
2. Council of Europe. (2005). Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (Warsaw, 16.V.2005). Council of Europe Treaty Series No. 197. <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/anti-trafficking-convention>
3. Council of Europe. (2005). Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (Warsaw, 16.V.2005). Council of Europe. <https://rm.coe.int/16800d3812>
4. European Parliament. (2025). Trafficking in children. EPRS Briefing. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/772877/EPRS_BRI%282025%29772877_EN.pdf
5. European Union Agency for Fundamental Rights. (2023, April 7). New data indicates an increase of victims of trafficking in human beings – EU. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/new-data-indicates-increase-victims-trafficking-human-beings-eu-2025-04-07_en
6. Hernandez, D., & Rudolph, A. (2011). Modern day slavery: What drives human trafficking in Europe? Discussion Paper No. 97. Georg-August-Universität Göttingen. <https://hdl.handle.net/10419/90504>

7. United Nations. (2000). Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (Palermo Protocol). United Nations Treaty Series, vol. 2237, p. 319. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-12-a&chapter=18

8. United Nations. (2000). United Nations Convention against Transnational Organized Crime. United Nations Treaty Series, vol. 2225, p. 209. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18

